

GLOSSARI

A continuació, fem constar un breu glossari amb conceptes clau:

Sexe: Es refereix a les característiques físiques, biològiques, anatòmiques i fisiològiques dels éssers humans que els defineixen com a mascle o femella. S'utilitza també com a criteri de classificació social de les persones entre homes i dones. El sexe en si no comporta intrínsecament l'adopció d'uns determinats rols socials. L'adopció d'uns rols determinats en funció del sexe és un fenomen cultural i s'anomena gènere.

Gènere: El gènere és una construcció cultural assignada a cada categoria sexual. Són les formes de fer, pensar i sentir que culturalment s'espera i s'ensenya a cada persona segons el seu sexe. Els homes i les dones estan en situació de desigualtat.

Identitat de gènere: Sentiment de pertinença a un gènere determinat. Té a veure amb la identificació de les persones amb els rols que socialment s'atribueixen a homes i dones, independentment del sexe de naixement, és a dir, de les característiques biològiques de naixement. Inclou la no identificació amb cap de les dues categories, o amb una categoria intermèdia, o la identificació amb característiques d'ambdues.

Expressió de gènere: Rols, gestos i expressions associats a un gènere determinat. Té a veure amb el comportament social de les persones, independentment del seu sexe de naixement i de la seva identitat de gènere.

Preferència sexual: Fa referència a la relació entre el sexe de l'individu i l'objecte dels seus desitjos en les relacions sexuals o amoroses. S'acostuma a parlar de tres orientacions sexuals: l'heterosexualitat (atracció cap a individus del sexe oposat), l'homosexualitat (cap a individus del mateix sexe) i la bisexualitat (cap a individus del mateix sexe i de l'oposat).

Sistema normatiu de gènere: També anomenat sistema sexe-gènere. És el sistema de relacions socials asimètriques que transforma la sexualitat biològica en una identitat i/o rol a la societat. També defineix quines són les normes de comportament, què és normal i què és patològic, i quins són els càstigs socials per qui se surt de la norma. El sistema sexe-gènere utilitza diferents formes de violència per reproduir-se i perdurar en el temps.

Masclisme: Ideologia que desvalora i menysprea tot el que sigui femení. Conduïx a l'asimetria en la relació entre els dos sexes i implica la subordinació de les dones als homes. Es caracteritza per l'èmfasi en la virilitat, la força i el desinterès respecte als assumptes de cura per part dels barons. El fet que la societat en la que es neix tingui el masclisme en les seves arrels culturals, genera situacions permanents de desigualtat entre homes i dones, siguin aquests conscients o inconscients

Patriarcat: Sistema d'organització social basat en una presa de poder històrica per part dels homes adults sobre les dones i els infants. Aquesta supremacia de la figura paterna o masculina comporta un sistema de dominació dels homes cap a les dones que, al llarg de la història, ha anat adoptant diverses formes.

Masclisme quotidià: És el masclisme normalitzat socialment. També se l'anomena sexisme benevolent, terrorisme íntim, violència de baixa intensitat, etc. Són tots els comportaments interpersonals, els comentaris verbals i les actituds, exercides per homes o dones, que contribueixen a la dominació i la violència contra les dones en la vida quotidiana. A diferència d'altres formes de violència masclista que poden ser socialment condemnades i habitualment denunciades, aquestes pràctiques, més subtils, que reflecteixen i fomenten la desigualtat entre homes i dones, són legitimades per l'entorn social.

Desigualtat de gènere: Situació social en què hi ha una relació desigual entre homes i dones, caracteritzada principalment per la subordinació de les dones respecte als homes en la majoria d'àmbits de la vida i d'un grau diferent d'accés als recursos i a la informació. Les desigualtats de gènere tenen l'origen en el desenvolupament de les societats sexistes, androcèntriques i patriarcals.

Socialització de gènere: Procés pel qual una persona s'adapta al seu entorn i incorpora els elements socioculturals interioritzant les normes, els valors i les formes de percebre la realitat, i aprèn a interaccionar en societat transmetent i assimilant allò que se suposa que és propi de cada sexe.

Estereotips de gènere: Conjunt d'idees, clixés i prejudicis que s'adjudiquen a les persones en funció del seu sexe biològic. Es tracta d'idees simplistes que uniformitzen les persones a partir de les normes o patrons culturals establerts.

Rol de gènere: Model de comportament, normes, funcions, expectatives i espais socials que, en una societat determinada, s'assigna a les persones de manera diferenciada en funció de ser homes o dones.

Violències masclistes: Les que s'exerceixen contra les dones. Aquestes violències són la manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat, en el marc d'un sistema de relacions de poder, dels homes sobre les dones. L'expressió d'aquesta violència, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, té com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.

Violències sexuals: Qualsevol tipus de violència originada al sistema sexe-gènere heteronormatiu que té algun component sexual de l'ordre material o simbòlic. S'expressa a través de la forma com ens relacionem sexoafectivament o de com entenem els nostres cossos en relació amb la sexualitat. Pot implicar contacte físic o no.

Heteronormativitat: Imaginari i norma social que estableix i promou l'heterosexualitat com a orientació sexual normal. Aquest fet implica una jerarquitització de les orientacions sexuals, ja que no totes tenen el mateix valor ni reconeixement social.

Diversitat sexual i de gènere: Perspectiva teòrica que vol anar més enllà del col·lectiu LGTBI i oferir una mirada més global sobre la sexualitat i el gènere al conjunt de la ciutadania. És un enfocament que es basa en la perspectiva feminista i LGTBI.

LGTBI+: Sigles que fan referència a les persones Lesbianes, Gais, Trans*, Bisexuals, Intersexuals i altres identitats dissidents del sistema normatiu de gènere.

Violències (hetero)masclistes i LGTBifòbia: Actes de discriminació, sotmetiment i subordinació de les persones basats en les relacions de poder i les desigualtats històriques, bé sigui per mantenir o expressar el privilegi masculí per sobre del femení, o bé la norma heterosexual cisgènere per sobre d'altres preferències i opcions. Són estructurals, transversals i es manifesten de maneres molt diverses (no sempre explícitament ni directament). S'inclouen aquí l'homofòbia, la lesbofòbia, la transfòbia i la bifòbia.

Assetjament LGTBifòbic: Qualsevol acció o comportament de caràcter ofensiu, hostil, coercitiu, humiliant, degradant o intimidant exercit contra la dignitat d'una persona que se surt de la norma heterosexual i el sistema normatiu de gènere.

Interseccionalitat: El terme fa referència a una eina analítica per estudiar com el gènere s'entrecrua amb altres eixos d'opressió, especialment el racisme, donant lloc a experiències singulars d'opressió i privilegi. Encunyat als Estats Units per l'advocada negra Kimberlé Crenshaw durant la defensa del cas d'una persona que havia sigut acomiadada pel fet de ser dona i negra. L'empresa al·legava que a la seva plantilla tenia dones a les tasques administratives (totes blanques) i persones negres a la tasca productiva (tots homes). La discriminació només s'entenia si es visibilitzava l'experiència de les dones negres en tant que dones i en tant que negres.

Racisme: Qualsevol forma d'exclusió, segregació, discriminació o agressió a les persones per motiu del seu origen ètnic o nacional, pel color de la pell, per creences religioses, pràctiques culturals o de qualsevol altra mena. No és només una ideologia: és una pràctica sistemàtica i rutinària que es fa necessària per mantenir una estructura de poder basada en l'hegemonia cultural occidental. Es manifesta en les relacions institucionals i en les relacions quotidianes. Es produeix i reproduïx constantment. Pot manifestar-se de forma explícita en el llenguatge que racialitza o bé de forma tàcita. És estructural, amb arrels profundes en un passat d'esclavitud, espoli, usurpació, dominació i explotació en el context de la modernitat colonial.

Coeducació: La coeducació és una metodologia educativa que té com a objectiu fer disminuir tant com sigui possible els efectes i conseqüències d'una educació sexista sobre els nens i les nenes. Implica l'educació d'ambdós sexes en comú i s'oposa a l'educació diferenciada. A diferència de l'escola mixta, on existeix igualtat formal però no necessàriament real entre els dos sexes, en l'escola coeducativa "la comunitat escolar reconeix l'existència de la jerarquia del model masculí sobre el femení i el professorat està disposat a intervenir per corregir aquesta jerarquia".

Educació feminista: Una visió estructural de les desigualtats i de totes les violències de gènere. El vincle amb el moviment feminista, el convenciment que els valors com l'equitat, la diversitat, el plaer, el respecte als límits, la cura, la cooperació i l'autoestima són els elements imprescindibles per a construir una societat sostenible i justa on les persones ens puguem desenvolupar amb llibertat.